TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Hội nghị công bố triển khai “Hệ thống phân tích cơ sở dữ liệu và quản lý hóa đơn điện tử”

11:43 24/04/2023

Sáng 24/4, Tổng cục Thuế đã tổ chức Hội nghị trực tuyến công bố triển khai “Hệ thống phân tích cơ sở dữ liệu và quản lý hóa đơn điện tử”. Hội nghị được tổ chức theo hình thức trực tuyến, tại 65 điểm cầu tại cơ quan Tổng cục Thuế và Cục Thuế tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

Thực hiện Luật Quản lý thuế, ngày 21/4/2022, Bộ Tài chính đã triển khai hệ thống hóa đơn điện tử (HĐĐT) trên phạm vi toàn quốc như một cam kết tích cực đồng hành cùng doanh nghiệp (DN) trong hành trình chuyển đổi số, góp phần cùng ngành Tài chính và Chính phủ đạt được các mục tiêu quốc gia về chuyển đổi số, cải thiện môi trường kinh doanh.

Đồng thời với việc áp dụng HĐĐT, ngành Thuế đã thực hiện chủ trương lớn của Chính phủ về việc điện tử hóa, số hóa công tác quản lý thuế nhằm tạo điều kiện thuận lợi nhất cho người nộp thuế (NNT) thực hiện nghĩa vụ của mình đối với NSNN và tạo sự minh bạch, bình đẳng đối với môi trường kinh doanh.

Có thể khẳng định, việc triển khai HĐĐT là xu thế trong xã hội hiện đại và công tác triển khai đã đạt được những kết quả tích cực. Đến nay đã có trên 4 tỷ HĐĐT được phát hành.

Tuy nhiên, trong thời gian vừa qua, qua theo dõi, Tổng cục Thuế nhận thấy đã xuất hiện hiện tượng một số tổ chức, cá nhân gian lận trong việc phát hành, sử dụng HĐĐT nhằm chiếm đoạt tiền thuế.

Trước tình hình đó, Tổng cục Thuế đã triển khai Trung tâm Cơ sở dữ liệu HĐĐT với chức năng phân tích dữ liệu HĐĐT, phục vụ cho công tác quản lý rủi ro về HĐĐT trong toàn ngành Thuế.

Kiểm soát dữ liệu hóa đơn điện tử

Chức năng đối chiếu dữ liệu hóa đơn điện tử với tờ khai thuế:

Chức năng đối chiếu giữa tờ khai thuế theo nghĩa vụ phát sinh và HĐĐT đã lập thực hiện tự động sau ngày thứ 5 kể từ ngày đến hạn nộp tờ khai. Kết quả của việc đối chiếu giữa tờ khai và hóa đơn là "Danh sách NNT có số liệu chênh lệch giữa giá trị kê khai và giá trị thực tế trên hóa đơn đã lập".

Trên cơ sở danh sách đó, cơ quan thuế quản lý thực hiện các biện pháp nghiệp vụ phù hợp (kiểm tra tại bàn, thanh tra, kiểm tra tại trụ sở người nộp thuế. Trong trường hợp cần thiết có thể chuyển hồ sơ sang cơ quan điều tra) để thực hiện đánh giá tính hình thực hiện và tuân thủ pháp luật thuế của NNT.

Chức năng đánh giá tình hình sử dụng hóa đơn của NNT trong tháng:

Trước khi NNT thực hiện nghĩa vụ nộp tờ khai, cơ quan thuế có thể thực hiện đánh giá dữ liệu ngay sau khi kết thúc tháng gồm: thông tin liên quan đến NNT (thời gian thành lập, người đại diện theo pháp luật, có liên quan, vốn đăng ký,...); dữ liệu hóa đơn NNT đã mua vào bán ra, hoặc thực hiện so sánh đánh giá dữ liệu hóa đơn mua vào bán ra của các kỳ liền kề để có thể thấy được sự biến động tăng giảm đột biến từ đó đưa ra biện pháp quản lý kịp thời và phù hợp.

Đánh giá theo bộ chỉ số tiêu chí rủi ro về hóa đơn

Về bộ chỉ số tiêu chí (CSTC)

Ngày 2/2/2023, Tổng cục Thuế ban hành Quyết định số 78/QĐ-TCT về Bộ CSTC đánh giá, xác định người nộp thuế có dấu hiệu rủi ro trong quản lý và sử dụng hóa đơn nhằm giúp cơ quan thuế phân tích thông tin, xác định NNT có dấu hiệu rủi ro cao để chuyển sang hình thức sử dụng hóa đơn có mã của cơ quan thuế

hoặc đưa vào diện kiểm tra việc quản lý và sử dụng hóa đơn.

Bộ CSTC ban hành theo Quyết định số 78/QĐ-TCT gồm 3 nhóm:

Nhóm 1: là nhóm các CSTC xác định NNT chuyển từ sử dụng HĐĐT không có mã của cơ quan thuế sang HĐĐT có mã của cơ quan thuế.

Trường hợp nếu NNT có dấu hiệu rủi ro thuộc một trong các CSTC này thì NNT sẽ phải chuyển đổi áp dụng từ sử dụng HĐĐT không có mã của cơ quan thuế sang sử dụng HĐĐT có mã của cơ quan thuế.

Nhóm 2: là nhóm các CSTC xác định NNT có dấu hiệu rủi ro phải thực hiện rà soát, kiểm tra việc quản lý và sử dụng hóa đơn.

Nhóm CSTC này là nhóm CSTC áp dụng phương pháp tính điểm, xếp hạng rủi ro. Trên cơ sở đó lựa chọn số lượng NNT để đưa ra danh sách NNT cần rà soát, kiểm tra xác định vi phạm về hóa đơn nói riêng và vi phạm về thuế nói chung.

Nhóm 3: là nhóm các CSTC tham khảo xác định NNT có dấu hiệu rủi ro phải thực hiện rà soát, kiểm tra việc quản lý và sử dụng hóa đơn.

Trường hợp NNT có dấu hiệu rủi ro thuộc một trong các tổ hợp CSTC này thì sẽ lựa chọn NNT để đưa vào danh sách NNT cần rà soát, kiểm tra mà không qua chấm điểm rủi ro.

Về Quy trình áp dụng QLRR trong quản lý và sử dụng hoá đơn

Để triển khai thực hiện Bộ CSTC theo Quyết định số 78/QĐ-TCT được thống nhất tại cơ quan thuế các cấp, Tổng cục Thuế đã nghiên cứu xây dựng Quy trình hướng dẫn áp dụng quản lý rủi ro trong quản lý và sử dụng hóa đơn được thực hiện tự động bằng ứng dụng công nghệ thông tin. Quy trình dự kiến sẽ ban hành trong tháng 4/2023.

Áp dụng phân tích nâng cao trong công tác quản lý hóa đơn

Xác định giá mua bán bất thường

Công nghệ trí tuệ nhân tạo được áp dụng vào việc phân tích ngôn ngữ tự nhiên, xác định các hóa đơn mua bán cùng loại hàng hóa, từ đó xác định hóa đơn có giá mua bán bất thường.

Hàng tỷ hóa đơn với đa dạng các hàng hóa, dịch vụ khác nhau. Khi cần tập trung kiểm soát những hàng hóa trọng điểm rủi ro, công cụ sẽ giúp cơ quan thuế lọc được những hóa đơn mua bán mặt hàng trọng điểm để phân tích chuyên sâu.

Nhiều trường hợp gian lận hoàn thuế qua xuất khẩu đã nâng khống giá hàng hóa xuất khẩu gấp hàng chục lần. Kiểm soát giá bất thường giúp sàng lọc các trường hợp cần giám sát, giúp ngăn chặn kịp thời gian lận hoàn thuế.

Xác định chuỗi DN có phát sinh giao dịch mua bán

Với công nghệ mạng Bayes, hệ thống thiết lập được chuỗi các DN có phát sinh giao dịch mua bán.

Từ xâu chuỗi các DN có giao dịch mua bán cùng loại mặt hàng, giúp cho cơ quan thuế truy được nguồn gốc của hàng hóa và giá trị gia tăng giữa các khâu.

Trên cơ sở phân tích chuỗi, tìm những chuỗi có đặc điểm bất thường như chuỗi có nút đầu và nút cuối trùng nhau; chuỗi chỉ có mua, không có bán; chuỗi có

nhiều DN bỏ địa điểm kinh doanh… để tìm ra đầu mối nghi ngờ có hành vi mua bán hóa đơn bất hợp pháp. Từ đó xác định chuỗi cần phân tích chi tiết, xác định các giao dịch trong chuỗi cần phân tích chuyên sâu, kết quả có thể bổ sung vào kế hoạch thanh tra, kiểm tra.

Kết hợp phân tích chuỗi mua bán mặt hàng rủi ro, DN ở cuối chuỗi có đề nghị hoàn lớn để phát hiện các trường hợp nghi ngờ gian lận hoàn thuế.

Theo Quyền Tổng cục trưởng Tổng cục Thuế Mai Xuân Thành, với việc thành lập Trung tâm cơ sở dữ liệu HĐĐT giúp cơ quan thuế đẩy mạnh áp dụng phân tích dữ liệu lớn (big data) và trí tuệ nhân tạo (AI) để quản lý thuế, quản lý hóa đơn góp phần kiểm soát, phát hiện nhanh người nộp thuế gian lận về hóa đơn.

Đồng thời, việc chính thức đưa vào vận hành, triển khai "Hệ thống phân tích cơ sở dữ liệu và quản lý HĐĐT", cơ quan thuế các cấp sẽ tập trung thực hiện rà soát, phân tích để kịp thời phát hiện các dấu hiệu rủi ro trong việc phát hành HĐĐT, giúp ngăn ngừa, xử lý các trường hợp vi phạm pháp luật về hóa đơn chứng từ nói riêng và về thuế nói chung góp phần tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý thuế cũng như tạo môi trường kinh doanh lành mạnh bình đẳng cho cộng đồng DN và NNT.

Bên cạnh đó, ngành Thuế tiếp tục thực hiện tuyên truyền cảnh báo đến các DN nhằm ngăn chặn, phòng ngừa việc sử dụng hóa đơn bất hợp pháp từ sớm, từ xa; chủ động triển khai các biện pháp nghiệp vụ và tăng cường công tác phối hợp với các cơ quan chức năng trong công tác quản lý HĐĐT.

Minh Anh